

ISLAMSKE FINANSIJE U PRAKSI - MALEZIJA THE ISLAMIC FINANCE IN PRACTICE - MALAYSIA

Mr.sc. Adnan Muslija

Rezime: *Islamske finansije su napravile značajan napredak na međunarodnim finansijskim tržištima. Evidentno je da su danas islamske finansije prisutne u više od 75 zemalja širom svijeta, posebno u muslimanskim zemljama. U pogledu finansijske infrastrukture, Malezijski islamski finansijski sistem je istovremeno, i velik, i u procesu kontinuiranog rasta. Na tržištu su prisutni razni investitori s islamskim bankama, prvenstveno investicionim bankama. Cilj ovog rada je prikazati konceptualno razumijevanje rasta islamskih finansija u Maleziji, analizirajući trenutni i budući razvoj. Učešće u procesu islamskih finansija zahtijeva razvoj sveobuhvatnog islamskog finansijskog sistema, adekvatne finansijske infrastrukture kao što je: širok spektar proizvoda, zakonska regulativa, niske takse, jeftini uvjeti poslovanja, visoki standardi etike poslovanja, i prihvatljivi uvjeti života. Također je potrebno prisustvo edukovanog ljudskog kapitala koji će doprinijeti daljem razvoju. Ovaj rad ima za cilj prikazati platformu razvoja islamskih finansija u Maleziji.*

Ključne riječi: razvoj, islamske finansije, Malezija

Abstract: *The Islamic finance have made a significant progress in the international financial markets. It is evident that the Islamic finance today are present in more than 75 countries around the world, especially in the Muslim countries. In terms of the financial infrastructure, the Malaysian Islamic financial system is, at the same time, both large and in the process of continuous growth. On the market, there are various investors to the Islamic banks, especially to the investment banks. The aim of this paper is to present a conceptual understanding of the growth of the Islamic finance in Malaysia, analyzing both current and future development. Participation in the process of the Islamic finance requires a development of the overall Islamic financial system, an adequate financial infrastructure such as: a wide range of products, law regulation, low taxes, cheap business conditions, high standards of the business ethics and acceptable living conditions. The presence of the educated human capital that will contribute to the further development is also needed. This paper aims to present a platform of the Islamic finance in Malaysia.*

Uvod

Prema podacima Centralne Banke Malezije, u posljednjih nekoliko godina, broj filijala islamskih banaka je porastao sa 126 u 2004. na 766 u 2005. godini. Brzim promjenama u međunarodnom finansijskom tržištu, islamske finansije u Maleziji postaju integrisane u međunarodni finansijski sistem. Razvoj islamskih finansija u Maleziji primjetan je u svim segmentima islamskog finansijskog sistema, uključujući islamsko bankarstvo i osiguranje (*takaful*), kao i na tržištu novca. To uključuje obveznice (*sukuk*), osiguranje (*takaful*), finansiranje (*murabaha*). Sukladno tome, postoji veliki broj institucija u sklopu islamskog finansijskog sistema u Maleziji. Također, postoji i širok spektar proizvoda koje nude te institucije, s ubrzanim tempom inovacije i razvoja novih proizvoda. Ti proizvodi su konkurentni i u pogledu same strukture proizvoda, kao i samih cijena. Sve je to doprinijelo većem zanimanju za instrumente i proizvode islamskih finansija.

Kao što je već spomenuto, rast islamskih finansija u Maleziji je impresivan, pri čemu Malezija ima kapacitet da zadrži lidersku ulogu u globalnom islamskom finansijskom miljeu, uprkos jakoj konkurenciji iz drugih centara, kao što je Hong Kong, London i Dubai.⁸³ Tome doprinosi i proces razvoja islamske finansijske industrije u proteklih 40 godina.

Razvoj islamskog bankarstva i finansija

Islamsko bankarstvo i finansije, u modernom kontekstu, pojavljuju se prvo u Egiptu, 1963. godine, kada je osnovana prva "eksperimentalna" Islamska banka - *Mit Ghamr Saving Bank*,⁸⁴ ali pokazala se kao "utopija" i nije dugo potrajala, zbog političke klime u Egiptu tokom tog perioda. Iste godine osnovan je *Tabung Haji* u Maleziji, koji profitabilno investira novac ušteden za troškove obavljanja hadža (Islamski obred), i dan-danas uspješno posluje i koji je preteča Islamskih finansijskih institucija u Maleziji. Nakon toga, razvoj islamskih

⁸³ Chapra M.Umer, *Towards a Just Monetary System, The Islamic Foundation, Leicester, 1985, str.6.*

⁸⁴ Hadžić F., *Islamsko bankarstvo i ekonomski razvoj, Ekonomski fakultet, Sarajevo, 2005., str.192-213.*

finansija u Maleziji je tekao u nešto sporijem intenzitetu do 1970-ih i naftnog buma. Najveću korist od naftnog buma imali su muslimani, koji su nanovo počeli da vraćaju islamske vrijednosti i odbacivali predominantne zapadne strukture. Ovo je bilo posebno evidentno u finansijskom sektoru, gdje su muslimani odlučili uložiti svoj kapital i obavljati komercijalne transakcije skladno Islamskom pravu (šerijatu). Vremenom, uloga islamskih finansijskih instrumenata u ekonomiji, pogotovo u bankarstvu je bivala sve veća i značajnija.⁸⁵

Povećana popularnost islamske finansijske industrije je bila posebno evidentna 1990-ih, kada se desio brzi rast islamskih finansija, uz učešće islamskih i neislamskih finansijskih institucija.

Malezija je dobila svoju prvu službeno sponzoriranu islamsku banku 1983. godine. Sve ostale malezijske banke nude islamske finansijske proizvode. Superviziju nad svima njima obavljala centralna banka (*Bank Negara Malaysia*), koju savjetuje vijeće islamsko-pravnih (šerijatskih) učenjaka. Vlada izdaje obveznice usklađene sa islamskim propisima (*Malaysian Government Investment Certificates*, ili *MGICs*), a zemlja ima aktivno islamsko tržište novca, koje posluje s obveznicama pokrivenim realnom imovinom.

U cilju pozicioniranja Malezije kao centra islamskih finansija, preduzeto je nekoliko ključnih mjera.

1. Centralna Banka Malezije (*Bank Negara Malaysia*) izdala je Islamske licence glavnim vodećim zaljevskim finansijskim institucijama, Al Rajhi Banka, Kuwait Finance House (Bejtu-l-Temwil) and Asian Finance Bank. Ove dozvole, pored učešća u lokalnom finansijskom tržištu, omogućavaju Blisko-Istočnim finansijskim institucijama da koriste Maleziju kao platformu za proširenje svojih finansijskih usluga na druge dijelove Azije.
2. Malezija je otvorila svoj bankarski sektor međunarodnim finansijskim institucijama i bankama. Tokom 2007. godine, dvije domaće finansijske korporacije su dobile licencu za uspostavljanje vlastitih islamskih podružnica u zemlji.

Prisustvo domaćih i stranih tržišnih investitora, osigurava zdravu konkurenciju i podstiče inovativnost.

3. U cilju kapitalizacije na dugododišnjem iskustvu u industriji i promoviranju Malezije, kao globalnog lidera u razvoju islamskog bankarstva i finansija, Centralna Banka Malezije (BNM) je 2007. osnovala MIFC (*Malaysian International Financial Centre*).
4. Vlada je objavila širok spektar podsticaja da bi privukla kritičnu masu investitora na tržištu i povećala skalnu islamskih finansijskih aktivnosti.
5. Pored podsticaja, vlada je dodatno liberalizirala regulative za trgovinsku razmjenu, kako bi omogućila multinacionalnim finansijskim institucijama i drugim korporacijama učešće na tržištu kapitala. Taj potez je osnažio tržište dionica (*sukuk*), te povezao domaće i strane investitore.

Tržište kapitala i islamskih obveznica (*sukuka*)

Islamsko tržište kapitala se odnosi na tržišne aktivnosti koje nisu u suprotnosti sa islamskim principima. U protekloj deceniji, Malezija se razvila, ne samo u Azijski, nego i globalni finansijski centar, što je privuklo razne investitore. Rastuća uloga islamskih finansija u mobilisanju i usmjeravanju investicijskih aktivnosti doprinosi efikasnijoj alokaciji sredstava i afirmiše međunarodnu saradnju. Veća diversifikacija rizika doprinosi većoj finansijskoj stabilnosti. Rastući značaj tržišta islamskih obveznica (*sukuk*) postaje sve značajnija komponenta islamskog finansijskog sistema. Stoga ne čudi da je Malezija danas najveće islamsko finansijsko tržište.

U 2007. godini, tržište obveznica (*sukuka*) je doživjelo značajnu ekspanziju. Novoizdate obveznice su dosegle vrijednost od oko US \$ 47 milijardi. Uprkos krizi u finansijskoj industriji, koja je zadesila napredne ekonomije, tržište obveznica (*sukuka*) je bilo zahvaćeno, ali u manjoj mjeri.⁸⁶

Zaključak

Malezijski islamski finansijski sektor se smatra jednim od najprogresivnijih i najatraktivnijih na svijetu, uzimajući u obzir planirane podsticaje i buduću liberalizaciju. Međunarodna finansijska zajednica je svjesna strateškog značaja Malezije u razvoju islamskog bankarstva i finansija. Shodno tome, Malezija je prihvaćena kao vodeći islamski finansijski centar. Strategije razvoja su implementirane kroz jasnu i osmišljenu politiku. Razvoj islamskog finansijskog sektora uključuje:

⁸⁵ Usmani, T. Muhammad, *Uvod u islamske finansije*, Sesebil, Živinice, 2003, str.83.

⁸⁶ Zeti Akhtar Aziz (2008), *Growing significance of Islamic finance*, Opening remarks by Governor of the Central Bank of Malaysia, at the Malaysian Islamic Finance 2008 Issuers and Investors Forum – ISSUER'S DAY (Launch of the MIFC Global Communications campaign), Kuala Lumpur, 11 August 2008

- Pokretanje mnogih globalnih inicijativa za dalji razvoj.
- Snažan i uređen zakonski okvir: Malezija ima sveobuhvatan regulatorni i nadzorni okvir koji je prilagođen posebnim karakteristikama islamskih finansija.
- Šerijatski pravni okvir: kreirano je okruženje koje nudi pogodan i efektivan šerijatski okvir. The Islamic Banking Act je donesen 1983 godine kako bi se efikasno upravljalo radom islamskih finansijskih banaka i institucija.
- Liberalan režim strane razmjene: uključuje osnivanje Instituta za islamsko bankarstvo i finansije (Institute of Islamic Banking and Finance Malaysia.IBFIM), Međunarodnog centra za liderstvo u finansijama (International Centre for Leadership in Finance-ICLIF) i Međunarodnog centra za edukacije u islamskim finansijama (International Centre for Education in Islamic Finance (IN-CEIF).

Bibliografija

1. Chapra M.Umer, Towards a Just Monetary System, The Islamic Foundation, Leicester, 1985,
2. Hadžić F., Islamsko bankarstvo i ekonomski razvoj, Ekonomski fakultet, Sarajevo, 2005.,
3. Usmani, T.Muhammad, Uvod u islamske finansije, Sesebil, Živinice, 2003,
4. Zeti Akhtar Aziz (2008), Growing significance of Islamic finance, Opening remarks by Governor of the Central Bank of Malaysia, at the Malaysian Islamic Finance 2008 Issuers and Investors Forum – ISSUER'S DAY (Launch of the MIFC Global Communications campaign), Kuala Lumpur, 11 August 2008